

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. І. І. МЕЧНИКОВА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з навчальної роботи

проф. СТРЕЛЬЦОВ Є.Л.

“ ___ ” _____ 200 _ р.

ФІЛОСОФСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра філософії природничих факультетів

РОБОЧА ПРОГРАМА

курсу “Класична логіка”

для спеціальності

6.030101 – “Філософія” напряму підготовки 0301 – “Філософія”.
6.020101 – “Культурологія” напряму підготовки 0201 – “Культура”.
Освітньо-кваліфікаційний рівень - бакалавр

ОНУ - філософський факультет

Структура курсу		Форма навчання			
		денна		заочна	
Курс та семестр вивчення		I	I, II	I	I, II
Характеристика навчального курсу		обов'язковий		обов'язковий	
Кількість кредитів, відповідних ECTS					
Загальна кількість годин на вивчення дисципліни				162	
З них:	Лекційні			10	
	Семінари			8	
	Практичні (лабораторні)			-	
	Самостійна робота студента			130	
Тижневих годин				-	
Кількість модулів				-	
Кількість змістовних модулів				-	
Форма підсумкового контролю (залік, іспит)				Іспит	

Авторська розробка

“__” _____ 200__ р. викладач _____ Готинян В.В.
(підпис)

Затверджено на засіданні кафедри філософії природничих факультетів
"__" _____ 200__ р. завідувач _____ Чайковський О.В.
(підпис)

МЕТА І ЗАДАЧІ ДИСЦИПЛІНИ, ЇЇ МІСЦЕ В НАЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

1. Місце дисципліни в навчальному процесі.

Формальна класична логіка досліджує і формує правильне мислення, яке має фундаментальне значення для розвитку інтелекту. У курсі вивчаються формально-логічні закони мислення, логічну побудову думки. Пропонуються елементи теорії аргументації. Звернено увагу на логічні помилки, які зустрічаються в процесі мислення. Логіка, як одна з основних філософських дисциплін, має своїм предметом вивчення мислення. Логіка займає центральне місце серед філософських дисциплін, оскільки й онтологія, й методологія безпосередньо пов'язані з логічними аспектами розв'язуваних проблем.

2. Мета викладення дисципліни.

Основною метою викладання курсу логіки є формування логічної культури мислення, необхідної для учбової і дослідницької діяльності спеціаліста.

3. Задачі вивчення дисципліни:

Логіка є основною філософською дисципліною, яка має своїм предметом вивчення мислення. Формальна класична логіка досліджує форми правильного мислення, має фундаментальне значення для розвитку інтелекту. У курсі досліджується логічна будова думки, що досліджується у формі понять, суджень і умовиводів. Пропонуються елементи теорії аргументації. Особлива увага звертається на логічні помилки, що зустрічаються в процесі мислення.

Студент повинен знати:

- специфіку формально-логічного дослідження мислення; властивості правильного мислення (визначеність, послідовність, обґрунтованість); основні формально-логічні закони, яким підкоряється правильно мислення; основні логічні роботи Аристотеля, історію створення класичної фундаментальної логіки;
- основні логічні форми думки: поняття, судження, умовиводи та їх правила;
- логічні основи теорії аргументації, будівлі і види доказів. Будівля доказу. Правила і помилки стосовно тези, аргументу тощо;
- основні етапи розвитку формальної класичної логіки;

Студент повинен вміти:

- співвідносити формальну і змістовну сторони мислення;
- виділяти логічну будову думки у формі понять, суджень, умовиводів;
- особливості абстрактного мислення понятійній формі: визначати вид поняття, його логічні властивості, класифікувати поняття, робити висновки, узагальнювати й обмежувати поняття;
- особливості абстрактного мислення понятійній формі: вміти правильно визначити поняття, правильно провести операцію розподілу понять;
- визначати структуру суджень, їхню специфіку в порівнянні із структурою понять; вміти працювати із основною логічною властивістю суджень – розподіл його термінів, вміти співвідносити судження по істинності та хибності (на логічному квадраті);
- знати безпосередні умовиводи із суджень (операція перетворення, звертання та контрапозиції);
- розрізняти індуктивні та дедуктивні висновки; Студент-філософ повинен орієнтуватися в типах вивідного знання, достоїнствах і недоліках висновків дедуктивних, індуктивних та висновків за аналогією;

- уміти виділити фігури простого категоричного силлогізму, знаходити помилки у висновку;
- уміти працювати з умовно-категоричним, розділовими силлогізмами, знати їх правила і помилки;
- вміти аргументовано і логічно коректно вести полеміку.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ТА СТРУКТУРА КУРСУ

ПРОГРАМА КУРСУ.

1. Предмет і значення логіки.

Мислення як атрибут людини. Особливості мислення, що вивчає логіка. Ступінь розвитку мислення. Правильне і неправильне мислення. Помилки в мисленні і їхня роль у особистісних і соціальних катастрофах. Необхідність науки про умови правильного мислення. Співвідношення між змістовною та формальною стороною правильного мислення. Формальна логіка як наука про форми і закони правильного мислення. Значимість засвоєння основ формальної логіки для розвитку інтелекту. Повсякденне і наукове мислення. Роль методології в розвитку науки. Логічна основа методології. Значимість логічних проблем у процесі становлення наук.

2. Методи логіки.

Природна мова як безпосереднє вираження мислення. Семантика і синтаксис мови. Співвідношення граматичних і логічних структур. Категорії “річ”, “властивість”, “відношення” як основа категоріального апарата логіки. Різноманітність логічних формалізмів як відбиток багатогранності мислення. Стислі відомості з історії логіки. Традиційна дедуктивна та індуктивна логіки. Класична ті неklasична логіки.

3. Основи традиційної дедуктивної логіки.

Вчення традиційної логіки про поняття, їх обсяг, зміст. Класифікація понять. Відношення між поняттями по обсягу. Закон зворотного відношення змісту й обсягу понять. Методи визначення понять. Явні та неявні визначення. Остенсивні визначення. Визначення через рід і видову відмінність. Правила визначень. Розподіл визначень. Правила розподілу. Класифікація. Класиологія як новий науковий напрямок.

Судження як логічна форма. Річ й властивість як категоріальна основа вираження структури суджень у традиційній логіці. Роль контексту у визначенні суб'єкта й предиката судження. Класифікація простих суджень за кількістю та якістю. Розподілення термінів у категоріальних судженнях. “Логічний квадрат”. Прості і складні судження. Модальність суджень. Безумовні, умовні та розділові судження.

Закони мислення в традиційній логіці. Вимоги визначеності думки й закон тотожності. Проблема тавтологічності законів мислення. Закон несуперечності. Закон виключного третього. Закон достатньої підстави.

4. Безпосередні умовиводи в традиційній логіці.

Використання законів протиріччя й виключного третього у висновках за схемою логічного квадрату. Перетворення, обернення, протиставлення предикату (контрапозиція). Категоріальні перетворення в процесі умовиводів. Висновки через обмеження третім поняттям й умови їхньої правомірності.

5. Теорія категоріального силлогізму.

Умовивід як форма мислення. “Досконалий силлогізм” Аристотеля. Простий категоричний силлогізм (ПКС). Правила щодо термінів та засновків ПКС. Фігури та модуси ПКС. Правила фігур ПКС. Проблема одиничних термінів у силлогістиці. Складні та скорочені (ентимема) силлогізми. Інші види опосередкованих дедуктивних умовиводів. Умовно-категоричний силлогізм та його правила. Структура й правила розділово-категоричного силлогізму.

6. Логіка правдоподібних висновків.

Критика аристотелевської логіки Ф. Беконом. “Новий органон” Ф. Бекона. Індукція. Види індуктивних умовиводів. Повна й неповна індукції. Методи встановлення причинних зв'язків. Математична індукція й проблема її узагальнення. Висновки за аналогією. Аналогія та парадигма в навчанні Аристотеля. Висновки за аналогією як логічна основа використання методу моделювання. Роль методу моделювання в сучасній науці.

7. Гіпотеза.

Гіпотеза як форма розвитку знань. Логіко-методологічні умови спроможності наукових гіпотез. Види гіпотез: загальні, часткові й одиничні. Поняття “робочої гіпотези”. Конкуруючі гіпотези в науці; умови відбору кращих гіпотез. Побудова гіпотез й етапи її розвитку. Роль умовиводів і дослідних даних при формуванні гіпотез.

8. Логічна основа теорії аргументації.

Поняття аргументації. Доказ – логічний метод обґрунтування наукових знань. Структура доказу: теза, аргументи, демонстрація. Поняття прямого доказу. Непрямий доказ й його різновиди: “від протилежного” або метод виключення. Правила доказу. Правила і типові помилки стосовно тези. Правила і типові помилки стосовно аргументів. Правила і типові помилки стосовно демонстрації. Спростування. Спростування та його види.

СТРУКТУРА КУРСУ

№	Назва теми	Всього годин	
		Лекції	Семінари
1.	Предмет і значення логіки	1	-
2.	Поняття	4	2
3.	Судження	5	3
4.	Закони мислення в традиційній логіки	1	1
5.	Теорія категоричного силлогізму	5	4
6.	Логіка правдоподібних висновків	2	2
7.	Логічні основи теорії аргументації	2	-

ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ:

1. Войшвилло Е.К., Дегтярёв М.Г. Логика: Учеб. для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2001. – 528с.
2. Ивин А.А. Логика: Учебник для гуманитарных факультетов/ А.А. Ивин. – М.б ФАИР-ПРЕСС, 2002. – 2002. – 320с.
3. Тофтун М.Г. Логіка. Посібник для студентів вищих навчальних закладів – К.: Видавничий центр “Академія”, 1999. – 336с.
4. Гетманова А.Д, Учебник по логике. – М.: Владос, 1994. – 303с.
5. Уёмов А.И. Основы практической логики с задачами и упражнениями. – Одесса: Одесский государственный университет им. И.И. Мечникова, философское отделение ИСН, 1997. – 388с.
6. Уёмов А.И. Логические ошибки. Как они мешают правильно мыслить. – Госполитиздат, 1958.
7. Чуешов В.И. Основы современной логики: Учеб. пособие/ В.И. Чуешов. – Мн.: Новое знание, 2003. – 207с.
8. Логика под ред Левина Г.А. – Мн.: Изд-во БГУ, 1974. – 336с.
9. Аристотель Метафизика. Соч. в 4-х томах. – М.: Наука, 1978. – Т.1
10. Аристотель. Первая аналитика. Соч. в 4-х томах. – М.: Наука, 1978. – Т.2
11. Аристотель. Вторая аналитика. Соч. в 4-х томах. – М.: Наука, 1978 – Т.3

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Мислення як предмет вивчення логіки. Певність, послідовність, доказовість мислення. Форми й особливості абстрактного мислення.
2. Поняття як логічна форма мислення. Мовні форми вираження понять. Основні логічні прийоми формування понять. Зміст і обсяг понять.
3. Зміст і обсяг понять. Закон зворотного відношення між змістом і обсягом поняття. Родовидові відношення. Узагальнення та обмеження понять.
4. Види понять: класифікація понять за обсягом ті за змістом. Відношення між поняттями за обсягом.
5. Визначення понять. Частини визначення. Реальні та номінальні визначення. Умови правильності визначення.
6. Явні та неявні визначення. Визначення через найближчий рід та відмінність, що видоутворює. Генетичні визначення. Правила визначення.
7. Поділ понять за обсягом. Правила поділу понять. Дихотомічний поділ.
8. Можливі помилки поділу понять. Дихотомія, її переваги та недоліки. Класифікація.
9. Судження як основна форма логічного мислення. Структура простого категоричного судження. Якість суджень. Кількість судження.
10. Класифікація суджень за якістю й кількістю. Розподіл термінів у судженнях.
11. Логічний квадрат. Визначити відношення між судженнями типу А, Е, І, О.
12. Безпосередні умовиводи: перетворення якості суджень. Перетворення, його схема і правила.
13. Безпосередні умовиводи: Обертання. Схеми обертання. Правила обертання.
14. Протиставлення предикату (контрапозиція). Схеми та правила.
15. Висновки через обмеження третім поняттям. Схема і правила обмеження.
16. Закон тотожності. Закон протиріччя (Закон непротиріччя або закон, що заперечує протиріччя).
17. Закон виключного третього. Контрадикторні судження. Закон достатньої підстави.
18. Використання законів логіки на логічному квадраті.

19. Логічний квадрат. Визначити відношення між судженнями типу А, Е та І, О.
20. Складні судження. Заперечення. Кон'юнкція. Таблиця істинності для заперечення та кон'юнкції.
21. Складне судження – диз'юнкція. Види диз'юнкції. Таблиця істинності для диз'юнкції.
22. Складне судження – імплікація. Таблиця істинності для умовного (імплікативного) судження. Судження тотожності або еквівалентності. Таблиця істинності для суджень еквівалентності.
23. Дедуктивні умовиводи. Простий категоричний силіогізм (ПКС). Правила, що визначають число термінів та число суджень у силіогізмі (загальні правила ПКС).
24. Фігури ПКС та їх особливі правила.
25. Ентимема.
26. Чисто умовний й умовно-категоричний силіогізми. Модус умовно-категоричного силіогізму, які надають достовірні висновки (модус поненс, модус толленс).
27. Розділовий силіогізм. Затверджувально-заперечний модус та заперечно-затверджувальний модус.
28. Умовно-розділовий силіогізм (лема, дилема).
29. Індуктивні умовиводи й їхні види.
30. Неповна індукція. Умови підвищення можливості висновку індукції.
31. Умовивід за аналогією. Види аналогій. Умови підвищення можливості висновку за аналогією.
32. Поняття доказу. Правила і помилки стосовно тези й аргументів.
33. Прямий й непрямий доказ. Поняття спростування. Правила стосовно демонстрації.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема	Часи
<p style="text-align: center;"><u>Поняття</u></p> <p>Вчення традиційної логіки про поняття. Обсяг і зміст понять. Відношення між поняттями за обсягом. Закон зворотнього відношення між обсягом та змістом. Методи визначення понять. Явні й неявні визначення. Остенсивні визначення. Визначення через рід й видову відмінність. Правила визначень. Поділ понять. Правила поділу. Класифікація. Поділ й членування. Обмеження й узагальнення понять.</p> <p style="text-align: center;">Література.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Уёмов А.И. Основы практической логики. – с.84-113. Задачи и упражнения. – с. 150-166. 2. Гетманова А.Д. Логика. – с. 7-41. 3. Тофтул М.Г. Логіка. – с. 20-63. 4. Логика /Левин Г.А. – с.27-82 	2
<p style="text-align: center;"><u>Судження.</u></p> <p>Судження як логічна форма. Судження і речення. Прості й складні судження. Класифікація суджень за якістю та кількістю. Розподіл термінів у судженні.</p> <p>Перетворення та його типи. Обертання суджень. Протиставлення предикату (контрапозиція). Висновки через обмеження. Логічний квадрат.</p> <p style="text-align: center;">Література.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Уёмов А.И. Основы практической логики. – с.79-89, 113-129. Задачи и упражнения. – с. 149-150, 164-175. 2. Гетманова А.Д. Логика. – Гл. 3 п.п. 1-4, Гл.4. 3. Тофтул М.Г. Логіка. – с. 64-85. 	3

<p>4. Логика /Левин Г.А. – с.85-123.</p> <p style="text-align: center;"><u>Закони мислення в традиційній логіці.</u></p> <p>Вимога визначеності і закон тотожності. Проблема тавтологічності законів мислення. Закон непротиріччя. Закон виключного третього. Закон достатньої підстави.</p> <p style="text-align: center;">Література.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гетманова А.Д. Логика. – с.94-107. 2. Тофтул М.Г. Логіка. – с. 111-116. 3. Логика /Левин Г.А. – с.126-148. 	1
<p style="text-align: center;"><u>Теорія категоричного силлогізму</u></p> <p>Безпосередні умовиводи в традиційній логіці. Умовивід як форма мислення. Змістовний силлогізм Аристотеля. Простий категоричний силлогізм. Фігури ПКС та правила фігур. Правила термінів, правила засновків. Складні силлогізми. Ентимеми. Сорити.</p> <p>Умовно-категоричний силлогізм. Модус, що підтверджує, модус, що заперечує. Умовно-категоричний силлогізм та його правила. Структура і правила розділово-категоричного силлогізму.</p> <p style="text-align: center;">Література.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Уёмов А.И. Основы практической логики. – с.130-148, 174-183. Задачи и упражнения. – с. 150-166. 2. Гетманова А.Д. Логика. – с. 121-139.. 3. Тофтул М.Г. Логіка. – с. 131-165 4. Логика /Левин Г.А. – с.150-228 	4
<p style="text-align: center;"><u>Логіка правдоподібних висновків</u></p> <p>Індуктивні умовиводи та їхні види. Повна індукція. Неповна індукція. Методи встановлення причинних зв'язків. Умовивід за аналогією та його види.</p> <p style="text-align: center;">Література.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Уёмов А.И. Основы практической логики. – с.32-46, 65-68. 248-280, 268-273. 2. Гетманова А.Д. Логика. – с. 139-172, 211-214. 3. Тофтул М.Г. Логіка. – с. 170-224. 4. Логика /Левин Г.А. – с.235-263 	2

1. У відповідності до “Положення про рейтингову систему оцінки знань студентів філософського факультету ОНУ ім. І.І. Мечникова” оцінка знань з дисципліни здійснюється із розрахунку 100 балів.

Таблиця контрольних заходів та їх вартість:

№	Контрольний захід	Кількість заходів	Кількість балів	Всього балів
1.	Контрольна робота (домашня)	1	0-40	0-40
2.	Відповідь на питання (на іспиті)	3	0-20	0-60
Всього за роботу				0-100

2. Студенту можуть бути нараховані преміальні бали за виконання додаткових видів робіт або знижені бали за порушення дисципліни на заняттях по цій дисципліні.
 3. Написання домашньої контрольної роботи є обов'язковим.

Контрольная работа

Вариант 1

1. Особенности формы абстрактного мышления. Логическая форма суждений: А, I, E, O.

2. Изменится ли содержание приведенных ниже понятий в следующих случаях?

1. Содержание понятия «Луна» после того, как была сфотографирована обратная сторона Луны
 2. Содержание понятия «Черноморский флот», если произойдет его раздел с Россией
 3. Содержание понятия «первокурсник», после того, как первокурсники этого года перейдут на второй курс.

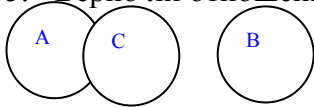
Закон обратного отношения содержания и объема понятий.

3. Правильно ли произведено обобщение понятий?

1. Метель – сильный ветер – буря – ураган.
 2. Студент – сильный студент – отличник.
 3. Столица – большой город – город – населенный пункт.

4. Преобразование формы суждений. Противопоставление предикату. Привести примеры.

5. Верно ли отношение по объёму между понятиями А, В, С на следующей схеме:

- А – учитель А – Сократ
 В – рабочий В – Платон
 С – студент С – философ

6. 1. Определите отношения по объёму между понятиями А, В, С и выразите эти отношения графически.

А - понятие В – абстрактное понятие С – общее понятие

2. найдите понятия, которые находятся в отношении включения, пересечения, исключения к понятию «металл».

7. Определение – логическая операция, которая раскрывает содержание понятия либо усугубляет значение термина. Перечислите правила определения. Определите понятие «Карандаш»

8. Что такое основание деления понятий? По какому основанию произведены следующие деления?

1. Понятия делятся на единичные, общие и нулевые.
 2. Понятия делятся на абстрактные и конкретные
 В каких примерах имеет место деление понятий, а в каких – членение?
 1. Весна бывает ранняя и поздняя.

2. Обед состоял из трёх блюд.

9. Определить тип суждения, его строение и распределённость терминов. Изобразить с помощью кругов Эйлера. Преобразовать форму суждения (обращение, превращение, противопоставление признаку).

1. Некоторые грибы ядовиты.

2. У всех птиц превосходное зрение.

10. В каком случае правомерен вывод в условно – категорическом силлогизме? Будет ли правомерен вывод:

Если он не знает физику, то не сможет решить эту техническую задачу.

А. Он не знает физики. Следовательно, он не решит этой технической задачи.

В. Он не решит технической задачи. Следовательно, он не знает физику.

11. Указать в силлогизме последовательно: заключение, средний, больший и меньший термины, большую посылку, меньшую посылку, фигуру силлогизма и ошибку, если она есть. Какое правило силлогизма нарушено?

Все люди смертны.

Ни одна собака не есть человек.

Ни одна собака не смертна.

12. Проверьте логическую состоятельность следующих суждений, построенных на основе логического квадрата.

Истинно то, что все задачи решены, значит, истинно то, что некоторые задачи не решены.

Определить распределённость терминов в этих суждениях.

Вариант 2.

1. Истинность мысли и формальная правильность рассуждений.

2. Содержание какого понятия богаче?

1. Одесса. Любимая Одесса.

2. Студент. Бедный студент.

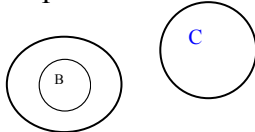
3. Правильно ли произведено ограничение понятий?

1. Утро – раннее утро – утренняя заря.

2. Треугольник – равнобедренный треугольник – равносторонний треугольник – равноугольный треугольный треугольник.

4. Привести примеры относительных и безотносительных понятий.

5. Верно ли отношение по объёму между понятиями А, В, С на следующей схеме:

1. А – море А – тигр

В – океан В – леопард

С – суша С – кот

6. 1. Определите отношения по объёму между понятиями А, В, С и выразите эти отношения графически.

А - год

В – высокосный год

С – месяц

2. найдите понятия, которые находятся в отношении включения, пересечения, исключения к понятию «глина».

7. Определение – логическая операция, которая раскрывает содержание понятия либо устанавливает значение термина. Какое это определение – реальное (если определяется понятие в данном примере «определение») или номинальное (если определяется термин, обозначающий понятие)? Определите понятие «Понятие».

8. Перечислите правила деления понятий. Соразмерны ли следующие деления?

1. Насекомые делятся на полезных, вредных и пауков.

2. Спорт делится на умственный и физический

9. Определить тип суждения, его строение и распределённость терминов. Изобразить с помощью кругов Эйлера.

Преобразовать форму суждения (обращение, превращение, противопоставление признаку).

1. Некоторые птицы живут на воде.

2. Кит - млекопитающее.

10. Условия правомерности условно – категорического силлогизма. Какие выводы из данных условных посылок будут правомерными?

Если он не знает физику, то не сможет решить эту техническую задачу.

А. Он решил эту техническую задачу, следовательно, он знает физику.

В. Он знает физику. Следовательно, он решит эту задачу.

11. Указать в силлогизме последовательно: заключение, средний, больший и меньший термины, большую посылку, меньшую посылку, фигуру силлогизма и ошибку, если она есть. Какое правило силлогизма нарушено?

Все негры имеют курчавые волосы.

Этот человек имеет курчавые волосы.

Этот человек – негр.

12. Проверьте логическую состоятельность следующих суждений, построенных на основе логического квадрата.

Ложно то, что ни один из друзей его не забыл, значит, ложно то, что некоторые друзья его забыли.

Определить распределённость терминов в этих суждениях.

Вариант 3

1. Основные логические приёмы формирования понятий.

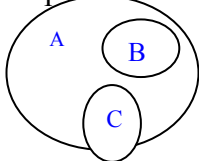
2. Определите, какие из следующих понятий являются конкретными, а какие – абстрактными: «гражданин», «ответственность», «равенство», «ответственный человек», «Вселенная», «дееспособность», «корыстолюбие».

3. Расположите следующие понятия в ряд так, чтобы каждое последующее было родом по отношению к предыдущему:

Учебник – учебник логики – книга – новый учебник логики – новый учебник логики для вузов.

4. Преобразование формы суждений. Превращение.

5. Верно ли отношение по объёму между понятиями А, В, С на следующей схеме:

А – Европа

А - наука

В – Англия

В - логика

С - Франция

С - математика

6. 1. Определите отношения по объёму между понятиями А, В, С и выразите эти отношения графически.

А - животное

В – организм

С – растение

2. найдите понятия, которые находятся в отношении включения, пересечения, исключения к понятию «человек».

7. Определение – логическая операция, которая раскрывает содержание понятия (реальное определение), либо устанавливает значение термина (номинальное). Какое (реальное или номинальное определение) выражено в следующих определениях?

1. Абракадабра – таинственное слово, перешедшее от древних евреев и греков (В. Даль).

2. Барометр – прибор для измерения атмосферного давления.

Найдите ближайший род и видовое отличие.

8. Что такое суждение? Строение простого категорического суждения

1. Вселенная бесконечная.
2. Материя – мыслит.

Найдите распределённость терминов в этих суждениях.

9. Определить тип суждения, его строение и распределённость терминов. Изобразить с помощью кругов Эйлера. Преобразовать форму суждения (обращение, превращение, противопоставление признаку).

1. Некоторые животные – не травоядны.
2. Все газы – упруги.

10. Верно ли категорическое умозаключение (составить его формулу)

- Курить – здоровью вредить.
Он не вредит своему здоровью.
Следовательно, он не курит.

11. Указать в силлогизме последовательно: заключение, средний, больший и меньший термины, большую посылку, меньшую посылку, фигуру силлогизма и ошибку, если она есть. Какое правило силлогизма нарушено?

- Все люди ошибаются.
Все президенты люди.
Все президенты ошибаются.

12. Проверьте логическую состоятельность следующих суждений, построенных на основе логического квадрата.

Ложно то, что все люди негры, значит ложно, что некоторые люди негры.

Определить распределённость терминов в этих суждениях.

Вариант 4

1. Определённость, последовательность, доказательность мышления.

2. Выражают ли следующие слова и словосочетания одни и те же понятия?

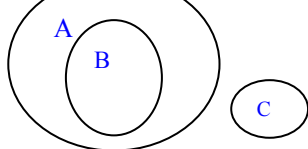
1. Педагог. Преподаватель. Учитель.
2. Людоед. Каннибал.
3. Щёки. Ланиты.

3. Правильно ли произведено ограничение понятий?

1. Год – месяц – неделя.
2. Животное – млекопитающее – кит.
3. Университет – факультет – группа студентов.

4. Обобщить понятия: город, жилой дом, студент, юрист, логика.

5. Выяснить отношение по объёму между понятиями А, В, С на следующей схеме:

А – млекопитающее

В – олень

С – оленьи рога

А – движение

В – быстрое движение

С – вращение

Приведите правильные ответы.

6. 1. Определите отношения по объёму между понятиями А, В, С и выразите эти отношения графически.

А - Персия

В – Иран

С – Саудовская Аравия

2. найдите понятия, которые находятся в отношении включения, пересечения, исключения к понятию «студент».

7. Являются ли определениями:

1. Логика – наука о мышлении.
2. Демократия – власть народа

Найти ближайший род и видовые отличия.

Определите понятие «школьник».

8. Что такое основание деления понятий? По какому основанию произведены следующие деления? Правильны ли следующие деления?

1. Год делится на 12 месяцев
2. Книги делятся на интересные и неинтересные
3. Международные договоры бывают справедливые, несправедливые, письменные и устные.

В каких примерах имеет место деление понятий, а в каких – членение?

9. Определить тип суждения, его строение и распределённость терминов. Изобразить с помощью кругов Эйлера. Преобразовать форму суждения (обращение, превращение, противопоставление признаку).

1. Некоторые студенты не отличники.
2. Все металлы электропроводны.

10. В каком случае правомерен вывод в условно – категорическом силлогизме? Будет ли правомерен вывод:

Если сумма цифр числа 346 не делится на 3, то оно не делится на 3. Сумма цифр числа 346 не делится на 3, следовательно, число 346 не делится на 3.

11. Указать в силлогизме последовательно: заключение, средний, больший и меньший термины, большую посылку, меньшую посылку, фигуру силлогизма и ошибку, если она есть. Какое правило силлогизма нарушено?

Ярко-красные цветы не имеют запаха

Этот цветок не имеет запаха

Этот цветок – ярко-красный.

12. Проверьте логическую состоятельность следующих суждений, построенных на основе логического квадрата.

Ложно, что некоторые бои не принесли А.В. Суворову победы, следовательно, что некоторые бои принесли А.В. Суворову победу.

Определить распределённость терминов в этих суждениях.

Вариант 5

1. Логика и язык. Предложение и суждение.

2. Выражают ли следующие слова и словосочетания одни и те же понятия?

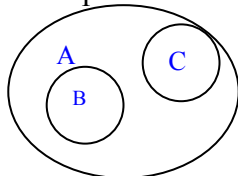
1. Губы. Уста.
2. Жадный. Скряга. Корыстолюбивый.
3. Студент. Учащийся. Ученик.

3. Какие из перечисленных ниже понятий общие, какие единичные, какие имеют пустой объём?

1. Вечный двигатель.
2. Самая высокая гора.
3. Созвездие.
4. Точка пересечения диагоналей квадрата.

4. Преобразование формы суждения. Обращение. Привести примеры.

5. Верно ли отношение по объёму между понятиями А, В, С на следующей схеме:

1. А – учащийся А – год
В – школьник В – високосный год
С – бездельник С – месяц

Приведите правильные схемы.

6. 1. Определите отношения по объёму между понятиями А, В, С и выразите эти отношения графически.

- А - кит
- В – млекопитающее
- С – рыба

2. найдите понятия, которые находятся в отношении включения, пересечения, исключения к понятию «год».

7. Верны ли следующие определения:

1. «Логика – это наука о правильном мышлении, а правильное мышление – это мышление в соответствии с правилами логики».

2. Артиллерия – бог войны.

Определите через ближайший род и видовые отличия понятие «Озеро».

8. Перечислите правила деления понятий. Соразмерны ли следующие деления? Деления или членения?

1. Предложения бывают простые, сложные и сложносочинёнными.

2. Книга состоит из введения, трёх глав и заключения.

3. Полк делится на батальоны.

9. Определить тип суждения, его строение и распределённость терминов. Изобразить с помощью кругов Эйлера.

Преобразовать форму суждения (обращение, превращение, противопоставление признаку).

1. Некоторые животные разумны.

2. Ни одно жвачное животное не имеет клыков.

10. Условия правомерности условно – категорического силлогизма. Будет ли правомерен вывод?

Если решение суда обжаловано в кассационном порядке, то оно ещё не вступило в законную силу. Решение суда обжаловано в кассационном порядке. Следовательно, оно ещё не вступило в законную силу.

11. Указать в силлогизме последовательно: заключение, средний, больший и меньший термины, большую посылку, меньшую посылку, фигуру силлогизма и ошибку, если она есть. Какое правило силлогизма нарушено?

Ни одна рыба не кормит своих детёнышей молоком.

Кит кормит своих детёнышей молоком.

Кит не есть рыба.

12. Проверьте логическую состоятельность следующих суждений, построенных на основе логического квадрата.

Истинно, что некоторые болезни пока неизлечимы, следовательно, истинно, что некоторые болезни излечимы.

Определить распределённость терминов в этих суждениях.

Завдання до білетів з логіки для студентів філософського факультету

1 курс заочне відділення.

Завдання №1

Чи є вірним силлогізм?

Усі піраміди – мавзолеї

Усі мавзолеї – поховання правителів

Усі поховання правителів - піраміди

Завдання №2

Чи є вірним силлогізм?

При пожежі завжди б'ють в набат. Значить, десь пожежа.

Завдання №3

Які з наступних суджень є висновками з даного (логічний квадрат)?

“Усі люди мають здібності до логічного мислення”

1. Деякі люди мають здібності до логічного мислення.
2. Деякі люди не мають здібностей до логічного мислення.

Завдання № 4

Чи є вірним вивід через обмеження третім поняттям?

1. Електрон – елементарна частка
Швидкий електрон – швидка елементарна частка.
2. Літак – засіб пересування
Швидкий літак – швидкий засіб пересування.

Завдання № 5

Чи є вірним силогізм? Визначте, до якого виду він належить. Зробіть висновок.

Якщо бухта замерзне, то кораблі не зможуть заходити в неї. Кораблі не можуть заходити в бухту. Отже...

Завдання № 6

Чи є висновком з судження “Деякі багатолітні рослини цвітуть один раз у житті” судження “Деякі багатолітні рослини не є такими, що цвітуть один раз у житті”? Чому?

Завдання № 7

Чи є вірним висновок: невірно, що деякі математики – вчені, значить, невірно, що деякі математики не є вченими? Чому?

Завдання № 8

Чи є вірним силогізм? Визначте, до якого виду він належить. Зробіть висновок.

Злочин може бути вчинений умисно або з необережності. Цей злочин вчинений умисно. Отже...

Завдання № 9

Яке правило порушено у силогізмі?

“Пальне” – слово

Пальне – гріє

Отже, деякі слова гріють

Завдання № 10

Чи є вірним силогізм?

Бегемоти живуть у воді

Гіпопотами живуть в Африці

Отже, деякі африканські тварини живуть у воді

Завдання № 11

Чи правильно зроблено перетворення судження:

Деякі держави мають атомну зброю. Отже, деякі держави не мають атомної зброї.

Завдання № 12

Чи є вірним силогізм?

Думка – це рух

Рух – це властивість усієї матерії

Отже, думка – це властивість усієї матерії

Завдання № 13

Чи є вірним силогізм?

Якщо Цезар був тираном, то він заслуговує на смерть. Цезар був тиран. Отже, він заслуговує на смерть.

Завдання № 14

Чи є вірним силогізм?

Усі студенти повинні складати іспити

Аспіранти не є студентами

Аспіранти не повинні складати іспити

Завдання № 15

Чи є вірним силогізм?

Право либо дано природой, либо оно основано на соглашениях между людьми. Но право не дано природой: оно, следовательно, основано на соглашениях. (Ж. Руссо «Общественный договор»)

Завдання № 16

Чи є вірним силогізм?

Составная часть суждения может быть субъектом или предикатом. Это составная часть суждения не является субъектом. Следовательно, она является предикатом.

Завдання № 17

Знайдіть пропущену частину силогізму:

“Ай, Моська! Знать, она сильна,

Что лает на слона!” (А.И. Крылов)

Завдання № 18

Визначте який з наступних висновків має індуктивний характер, а який є частковим випадком дедукції:

1. В загальностверджувальних судженнях предикат є розподіленим. В частковозаперечних судженнях предикат є розподіленим. Значить, в усіх заперечних судженнях предикат є розподіленим.

2. В загальнозаперечних судженнях предикат є розподіленим. В частковозаперечних судженнях предикат є розподіленим. Значить, в загальнозаперечних і частковозаперечних судженнях предикат є розподіленим.

Завдання № 19

Зробіть перетворення та обернення наступного судження: “Усі метали є електропровідними”.

Завдання № 20

Подвергните критике следующую аналогию? “И. Кеплер писал о том, что Земля подобно человеку имеет внутреннюю теплоту, в это убеждает нас вулканическая деятельность. Соответственно сосудам живого тела на Земле имеются реки. Существует ещё целый ряд соответствий. Но человек одушевлён. Следовательно, по мнению И. Кеплера, Земля тоже имеет душу” (Ф. Розенбергер. История физики)

Завдання № 21

Чи є вірним силогізм?

Усі ліки є корисними

Деякі отрути є корисними
Деякі отрути є ліками

Завдання № 22

Найти тезис, аргументы, указать способ доказательства. “Назойлив только глупец: умный человек сразу чувствует, приятно его общество или наскучило, и уходит за секунду до того, как станет ясно, что он – лишний” (Ж. Лабрюйер)

Завдання № 23

Усі птахи мають хребет
Які судження є висновками даного? Де обернення?

1. Усі хребетні є птахами
2. Деякі хребетні є птахами
3. Деякі птахи є хребетними
4. Деякі з хребетних є птицями

Завдання № 24

Які судження є висновками з даного? Де обернення?
Деякі студенти є відмінниками

1. Деякі студенти не є відмінниками
2. Деякі відмінники не є студентами
3. Деякі студенти є не-відмінниками
4. Усі студенти є відмінниками

Завдання № 25

Чи є вірним висновок: Вірно, що усі істоти, що літають, мають крила, значить невірно, що усі літаючі істоти не мають крил?

Завдання № 26

Зробить перетворення і обернення суджень:

1. Деякі гриби є отруйними
2. У всіх птахів чудовий зір

Завдання № 27

Зробить перетворення і обернення суджень:

1. Деякі люди не є відвертими
2. Кит не є рибою

Завдання № 28

Визначить за логічним квадратом відношення між судженнями:

1. Усі рідини пружні.
2. Деякі рідини пружні.

Завдання № 29

Чи є вірним висновок: невірно, що деякі тіла тонуть у воді, значить, не вірно, що жодне тіло не тоне у воді? Чому?

Завдання № 30

Чи є вірним силогізм? Визначте, до якого виду він належить. Зробить висновок.

Якщо у людини є совість, вона визнає свої помилки. Ця людина не визнає свої помилки.
Отже...

Завдання № 31

Чи є вірним силогізм? Визначте, до якого виду він належить. Зробіть висновок.
Ця жінка йому мати або дружина. Ця жінка йому дружина. Отже...

Завдання № 32

Чи є вірним силогізм?
Африка – континент
Сахара – частина Африки
Сахара – континент

Завдання № 33

Чи є вірним висновок?
Усі талановиті люди – “зірки”
Деякі музиканти – “зірки”
Деякі музиканти – талановиті люди